

Forfatter: Chievitz, Poul

Titel: Udrag fra Fra Gaden

Citation: Chievitz, Poul: "Fra Gaden", i Chievitz, Poul: *Fra Gaden*, udg. af Esther Kielberg ; Uffe Andreasen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 53.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-chievitz01-shoot-idm139771790232112/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Fra Gaden

længtes efter denne Dag, da jeg troede, at jeg saa kunde komme ud at tjene, som jeg hørte alle de andre Piger skulde, med hvem jeg gik til Præsten. Men min Moder og Broder havde besluttet det anderledes. Og da jeg engang vovede at bede derom, lod de mig vide, at jeg ikke kunde tilbagebetale dem, hvad jeg havde kostet dem, med den usle Løn, jeg kunde tjene om Aaret. Nogen Tid efter sagde man mig, at jeg nu skulde gaae et Sted hen at lære at sye. Jeg blev glad derved, og takkede den gamle Herre, for hvem min Moder vadskede, og som hun sagde vilde betale for mig. Jeg fik ogsaa bedre Klæder, hvorfor jeg ligeledes maatte takke den gamle Herre, da det var ham, der hjalp mig. O jeg vidste dengang ikke endnu, hvorledes jeg senere skulde betale ham det igjen; eller snarere, det faldt mig ikke ind, at jeg, der endnu var et Barn, kunde have optændt nogen Lyst hos denne Herre, der var saa riig, saa jeg dengang troede, at han kunde have kjøbt de smukkeste Fruentimmer. Ja, thi De maa vide, at fattige Børn ere fra Vuggen vante til at høre tale om de forargeligste Ting, og ofte Vidne til Afskyeligheder, om hvilke deres Alder under andre Forhold vilde holde dem aldeles uvidende. Og saaledes vil De forstaae, at jeg strax begreb, hvad Herren vilde, da jeg en Aften af min Moder var sendt i et Ærinde til ham, og han lukkede sin Dør ilaas, for at være uforstyrret med mig. Jeg blev angst og bad ham lukke mig ud; men han lo og sagde at det var med min Moders Villie, at jeg var hos ham. Han tog min Haand, for at trække mig bort fra Døren, og smilte til mig, men der var noget saa Frygteligt i hans Smil, at jeg ræddedes endnu mere, og foer hen til Vinduet i den Hensigt at springe ud paa Gaden. Men han greb mig og holdt mig fast. Jeg græd og kastede mig for hans Fødder, tiggede og bad om Skaansel; jeg sagde ham, at jeg var et Barn endnu – jeg viiste ham, at jeg var det; men hans Blik blev endnu rædsommere, hans Favnetag heftigere, det sortnede for mine Øine, og mine Sandser forlode mig.

Da jeg atter kom til mig selv, var min Moder i Stuen og beskæftiget med at bringe mig til Besindelse. Det varede længe inden jeg kunde fatte, hvor jeg var; jeg var ganske forvirret og følte heftige Smærter. Efter flere Gange at have forsøgt om jeg kunde holde mig opreist, blev jeg tilsidst baaret ned ad Trappen, sat i en Vogn og kjørt hjem. Nu laae jeg i flere Uger, og i den Tid var jeg fri for Prygl, ja endogsaa for Skjend; og denne Godhed imod mig varede selv efter at jeg havde begyndt at staae op. Vi boede ogsaa bedre end før, og uag-

tet min Broder slet intet bestilte og min Moder kun meget lidet, manglede de dog aldrig Penge. Jeg opdagede snart, at det var den gamle Herre, der understøttede dem, og flere Hentydninger lod mig kun altfor tydeligt forstaae, at jeg nu ganske var solgt til ham. Men en Dag kom min Moder hjem og fortalte under frygtelige Forbandelser, at nu var vor Herlighed til Ende, thi den gamle Herre var pludselig falden om paa Gaden og død. Jeg blev saa glad, som jeg ikke veed jeg nogensinde før havde været, og det uagtet jeg forudsaae, at mit forrige Liv i Nød og Elendighed med Skjænden og Prygl vilde begynde igjen. Og det udeblev heller ikke, men paa en anden Maade end jeg havde tænkt mig det. Min Broder var nu næsten aldrig hjemme; kun i Mørkningen kom han, og havde da lange Samtaler med min Moder i det lille Kjøkken, som hørte til vor Leilighed. Hun havde ogsaa travlt, men bestandigt med at rende i Byen, og jeg sad saaledes ofte den hele Dag alene; thi ud turde jeg ikke gaae, det havde de forbudt mig under skrækkelige Trudslar. Undertiden befalede min Moder mig at følge med; jeg maatte da klæde mig ordentligt paa – jeg havde en ret smagfuld og anstændig Dragt – og gaae med hende omkring paa de meest besøgte Gader og Spadsereveie. O, jeg forstod det nu altsammen, uagtet jeg lod, som jeg aldrig tænkte over hvad de foretog dem med mig, og som om vore Spadseretoure vare saadanne som en honnet Borgermands Kone gaer med sin Datter. Men da de endelig rykkede ud med Sproget, og begyndte med at foreslaae mig at hjælpe dem med at gaae i Boutikkerne, da nægtede jeg det, og lod dem vide, at dersom de eengang til foreslog mig det, da vilde jeg angive dem for Politiet. De talte aldrig tiere derom og vort Liv vedblev som før, med Undtagelse af at vore Spadseretoure blev sjeldnere og sjeldnere og tilsidst aldeles hørte op, da min Moder indsaae det Unyttige i at trække Byen omkring med en Pige, der ikke løftede sine Øine fra Brostenene. Og jeg tilstaaer det, det var ikke af Undseelse at jeg gik med nedslagne Blik; thi hvorledes skulde jeg, efter hvad jeg havde seet og hørt og efter at være bleven behandlet som jeg er bleven det, endnu være i Besiddelse deraf; nei, det var alene for at trodse dem. Med hver Dag voxede min Afskye for dem, og den steg til det Høieste, da de en Dag sagde mig, at jeg den næste skulde forlade dem, fordi – de havde solgt mig til Eierinden af et berygtet Huus. Jeg bad dem paa mine Knæ om at blive hos dem; jeg vilde tie med alt, hvad

jeg havde seet og nogensinde fik at see. Jeg bad om at maatte gaae ud og tigge; hver Skilling, jeg fik, skulde jeg bringe dem; om at maatte tage ud at tjene, de maatte have min Løn, og jeg vilde tilgive dem alt, hvad de hidtil have gjort imod mig. De vare ubønhørlige. Men jeg vedblev, jeg klamrede mig om deres Fødder, og taalte at de sparkede til mig og trak mig i Haaret; og saaledes tryglede jeg til langt ud paa Natten, da endelig min Broder lod til at give efter, og opfordrede min Moder til en Samtale i Eenrum. Den varede næsten en Time; i al den Tid laae jeg paa mine Knæ og bad til Gud, hvem jeg ikke havde tænkt paa siden jeg gik til Præsten. Endelig kom de ind og sagde mig, at hvis jeg kunde faae en Plads som Huusjomfru hos en riig Familie, saa maatte jeg modtage den; de vilde endogsaa selv hjælpe mig dertil ved at avertere i Aviserne, men at jeg, selv efter at være kommet et saadant Sted, dog stedse skulde lystre dem, og gjøre hvad de befalede mig. Jeg lovede Alt, hvad de forlangte; jeg var altfor glad til at tænke derover, og havde kun lidet brudt mig om at bryde alle mine Løvter til dem. O, jeg troede dengang endnu, at de lode dem nøie med Løvter. Efter en Maanedes Tids Forløb var jeg saa heldig at blive antagen som Huusjomfru hos Justitsraad Linds i Gothersgade. Hvor jeg var lykkelig. Jeg skulde tiltræde min Condition en Søndag. Om Eftermiddagen gik jeg i Kirke, jeg havde ikke været der siden min Confirmation; men det forekom mig, som om jeg nu skulde begynde et nyt Liv, og at jeg vilde kunne gaae ud af Kirken reen og ubesmittet af de Laster, i hvis Skjød jeg var opvoxet og hvis Aande jeg havde indsuget. Justitsraadens vare vist meget vakkre Folk, men de vare høflige imod mig, ikke venlige, og jeg trængte til et kjærligt Ord, for at kunne troe, at jeg ikke var udskudt af denne Verden, som er saa smuk at see paa. O, da jeg første Gang var tilstede i et Selskab, De kan ikke tænke Dem med hvilken Forbauselse og Glæde jeg saae paa disse mange smukke Damer og unge Herrer, der vare saa lystige og dog saa artige; ja, en ung, smuk Pige kom endogsaa hen og talte til mig, og hjalp mig at bære en Bakke med Theetøi, som jeg nær havde tabt i al min Lykke. Det var de første venlige Ord, som noget Menneske har henvendt til mig. Hvor jeg elsker denne unge Pige; jeg veed ikke hendes Navn, thi der var jo Ingen, som jeg turde spørge derom; jeg har aldrig seet hende siden, men jeg kunde gaae i llden for hende.

Jeg havde været i Justitsraadens Huus i fjorten Dage. Jeg kjendte nu

hvad jeg havde at udrette, og jeg syntes at Fruens Tone imod mig blev mindre fornem. Jeg haabede ved den Umage jeg gjorde mig for at udføre ethvert af hendes Ønsker, at den tilsidst maatte forandre sig aldeles og give Plads for en mere ligefrem men venlig Tiltale, da jeg en Dag fik Bud fra min Moder, at jeg skulde komme ud til hende. Jeg fik om Eftermiddagen Tilladelse til at gaae ud, og begav mig paa Veien, men med et tungt Hjerte, thi det ahnede mig, at det ikke var noget Godt, jeg vilde faae at høre. – Efter paa en snedig Maade at have faaet mig til at fortælle, at jeg vidste, hvor Fruen gjemte sit Sølvtoi og andre Kostbarheder, opfordrede de mig, thi min Broder var kommen til, til at skaffe ham de nødvendige Nøgler og hjælpe ham til at stjæle. De erindrede mig om mit Løvte at lystre dem; at det kun var paa det Vilkaar, jeg var kommet ud, og sagde endelig, at det skulde være det Eneste, de vilde forlange af mig, da de derefter vilde reise bort, og at jeg aldrig skulde see dem siden. Men jeg vilde Intet høre derom. De truede mig, og jeg truede dem ligesom sidst med at angive dem for Politiet. Men nu opsloge de begge en Latter, – jeg gyser endnu naar jeg tænker derpaa. – Det var den Aften, jeg mødte Dem; – og min Moder sagde, – nu skal De høre, troer De saa hun kan være min Moder? – hun sagde: Du vil angive os for Politiet? Du, som ikke kan sætte Dine Fødder indenfor Kammerets Dør, førend de napper Dig og sætter Dig et Aar i Tugthuset. De veed ikke hvor Du logerer, og Du er sex Gange anmeldt ikke at have mødt til –

Hun udstødte et Skrig, og jeg hørte ligesom et Fald af et Legeme. Flint raabte paa Værtinden; jeg lod som om jeg kom fra mit Værelse, og løb ind. Jeg saac Flint holde den afmægtige Pige i sine Arme. Han bad mig skaffe noget Vand, og det lykkedes os endelig at bringe hende tillive. Jeg vilde gjerne været bleven for at høre Enden paa Historien; men Flint sagde med sin sædvanlige Bestemthed: »Hr. Jespersen, jeg kommer om to Minutter over til Dem,« og dermed lod han mig paa en utvetydig Maade forstaae, at min Nærværelse var overflødig. Jeg var saaledes nødt til at gaae ind til mig selv, hvor jeg, medens jeg ventede paa ham, benyttede Tiden til at gjøre disse Optegnelser, og nedskrev Pigens Historie i Flugt med mine egne Begivenheder, ikke fordi jeg er videre indblandet deri, men snarere fordi jeg er nysgjerrig efter at erfare hvorledes det vil klare sig.

Saavidt var jeg kommen. Flint var naturligviis bleven borte, og jeg